

Redagavo: Ramunė Lūžaitė (1996.12.11)

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. I-1507, 96.08.22, Žin., 1996, Nr.82-1971 (96.08.30)
LIETUVOS RESPUBLIKOS VISUOMENĖS INFORMAVIMO ĮSTATYMO 30
STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VISUOMENĖS INFORMAVIMO
ĮSTATYMAS
1996 m. liepos 2 d. Nr. I-1418
Vilnius
I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato viešosios informacijos gavimo, parengimo, platinimo tvarka ir viešosios informacijos rengėjų, platintojų, jų savininkų ir žurnalistų teises ir atsakomybę.

2 straipsnis. Savokos ir apibrėžimai

1. Visuomenės informavimas - veikla, kuria visų žiniai siekiama pateikti bet kurio visuomenės nario turimą informaciją apie jį patį, jo aplinką ir gyvenimą, tautos ir pasaulio žinias apie praeitį, dabartį ir ateitį.

2. Visuomenės informavimo priemonė - knyga, laikraštis, žurnalas, biuletenis ar kitas leidinys, televizijos, radijo programa, kino ar kita garso ir vaizdo studijos produkcija, informacijos agentūros pranešimas, elektroninėmis priemonėmis platinamas pranešimas. Visuomenės informavimo priemonėms netaikomi reikalavimai, kurie keliami valstybės institucijų leidžiamiems teisės aktams, taip pat leidiniams, kurių tiražas mažesnis kaip 100 egzempliorių, techniniams ir tarnybiniais dokumentams, vertybiniais popieriais, pusės spaudos lanko neviršijantiems neperiodiniams reklamos leidiniams.

3. Viešoji informacija - informacija, skirta viešam platinimui.

4. Viešosios informacijos rengėjas - leidykla, radijo, televizijos stotis, kino, garso, vaizdo studija, agentūra, redakcija ar kitas ūkio subjektas, renkantis ir rengiantis informaciją visuomenei.

5. Viešosios informacijos platintojas - ūkio subjektas, pardavinėjantis, transliuojantis ar kitais būdais platinantis informaciją visuomenei.

6. Viešosios informacijos rengėjo (platintojo) savininkas - juridinis arba fizinis asmuo, nuosavybės teise vienas arba su kitais juridiniais ar fiziniais asmenimis valdantis informacijos visuomenei rengėją (platintoją).

7. Radijo, televizijos stotis - viešosios informacijos rengėjas arba rengėjas ir platintojas, rengiantis ir nuosavybės teise sau priklausančiais ar nuomojamais įrenginiais transliuojantis arba retransliuojantis radijo, televizijos programas.

8. Kabelinė televizija, radijas - televizijos, radijo stotis, transliuojanti arba retransliuojanti radijo, televizijos programas kabelinėmis priemonėmis.

9. Žurnalistas - asmuo, kuris renka, rašo, redaguoja ar kitaip rengia medžiagą viešosios informacijos rengėjui savo iniciatyva arba pagal sutartį ar jo įpareigotas arba yra žurnalistų profesinio susivienijimo narys.

10. Programa - radijo arba televizijos stoties transliuojamų laidų visuma.

11. Laida - radijo arba televizijos stoties programos dalis, dažniausiai turinti savo pavadinimą, transliavimo laiką, autorius ir vedėjus.

12. Reklama - viešas skelbimas, skatinantis pirkti, parduoti, nuomoti ar siūlantis paslaugą.

13. Rėmimas - fizinio ar juridinio asmens dalyvavimas finansuojant viešosios informacijos rengėjus bei siekiant pagarsinti savo vardą, prekės ženklą ar įvaizdį.

14. Žinia - faktų ir duomenų skelbimas, grindžiamas tiesa, kuria galima užtikrinti patikrinimo bei įrodymo priemonėmis.

15. Nuomonė - visuomenės informavimo priemonių, leidėjų bei žurnalistų skelbiamos mintys, vertinimai bei pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Nuomonei negali būti taikomi tiesos kriterijai, bet ji turi remtis tikrais faktais.

16. Valstybės paslaptis - Valstybės paslapčių ir jų apsaugos įstatymo reglamentuojamos žinios.

17. Tarnybinė paslaptis - įstatymų reglamentuojama tarybų organų operatyvinės veiklos, nacionalinio saugumo tarnybų, Vidaus reikalų ministerijos, krašto apsaugos organų informacija.

18. Komeracinė paslaptis - įstatymų reglamentuojama ūkinių subjektų veiklos paslaptis.

19. Asmens sveikatos (medicininė) paslaptis - Sveikatos sistemos įstatymo reglamentuojamos žinios apie asmens sveikatą.

II SKYRIUS VISUOMENĖS INFORMAVIMO PAGRINDAI

3 straipsnis. Visuomenės informavimo laisvė

1. Žmogus turi teisę nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas, tačiau ši teisė negali varžyti kitų žmonių teisių ir laisvių.

2. Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus teises, sveikatą, garbę ir orumą, privatų gyvenimą, dorovę ar ginti konstitucinę santvarką.

3. Valstybės pareigūnai už trukdymą skleisti žinias visuomenės informavimo priemonėmis bei neteisėtą atsisakymą suteikti informaciją viešosios informacijos rengėjams ir žurnalistams atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

4. Monopolizuoti visuomenės informavimo priemones draudžiama.

5. Visuomenės informavimo priemonių cenzūra draudžiama.

4 straipsnis. Pagrindiniai visuomenės informavimo principai

1. Viešosios informacijos rengėjai, platintojai, žurnalistai savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija ir įstatymais, taip pat humanizmo, lygybės, pakantų, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos ir sąžinės laisvę, nuomonių įvairovę, laikosi žurnalistų profesinės etikos normų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina nepriklausomybę, ugdo tautinę kultūrą ir dorovę.

2. Viešoji informacija turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai.

3. Neleidžiama persekioti viešosios informacijos rengėjo, platintojo, jų savininko ar žurnalisto už paskelbtą informaciją, tačiau už šio įstatymo pažeidimus jie atsako įstatymų nustatyta tvarka. Draudžiama daryti įtaką viešosios informacijos rengėjui, platintojui, jų savininkui ar žurnalistui verčiant neteisingai atspindėti įvykius, faktus. Parama viešosios informacijos rengėjui, platintojui, jų savininkui, žurnalistui gali būti teikiama tik pagal Labdaros ir paramos įstatymą bei kitus įstatymus.

4. Viešosios informacijos rengėjo, platintojo ir jų savininkų santykiai reglamentuojami šio ir kitų įstatymų, norminių aktų ir šalių susitarimu.

5. Žurnalistikos, mokslo, literatūros bei kitus meno kūrinius viešosios informacijos rengėjai, platintojai ir žurnalistai naudoja vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos įstatymais.

5 straipsnis. Visuomenės informavimo laisvės teisinis ribojimas

1. Visuomenės informavimo laisvė negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymais, kurie nustato:

- 1) valstybinę paslaptį ir jos apsaugą;
- 2) tarnybinę paslaptį ir jos apsaugą;
- 3) komercinę paslaptį ir jos apsaugą;
- 4) asmens sveikatos (medicininę) paslaptį ir jos apsaugą;
- 5) asmens teisių, jo privataus gyvenimo apsaugą.

2. Vyriausybė, ministerijos, kitos valstybės institucijos ir savivaldybės neturi teisės savo teisės aktais siaurinti visuomenės informavimo laisvės. Vyriausybės, ministerijų, kitų valstybės institucijų, savivaldybių teisės aktų nuostatos, kurios siaurina visuomenės informavimo laisvę, reglamentuojama šio ir kitų įstatymų, negalioja.

3. Seimas karo ar nepaprastosios padėties atveju įstatymu gali nustatyti viešosios informacijos rengėjų veiklos ribojimus, būtinus piliečių bei visuomenės interesų apsaugai.

4. Stichinių ar gaivalinių nelaimių, didelių avarijų ar epidemijų, karo ar nepaprastosios padėties atveju viešosios informacijos rengėjai privalo nemokamai ir operatyviai skelbti oficialius valstybinius pranešimus.

6 straipsnis. Teisė gauti informaciją

1. Kiekvienas žmogus Lietuvos Respublikoje turi teisę susipažinti su visais valstybės ar savivaldybių valdžios ir valdymo institucijų bei kitų biudžetinių organizacijų oficialiais dokumentais, išskyrus tuos, kurie išlaptinami įstatymų nustatyta tvarka.

2. Valstybės pareigūnai, atsisakydami teikti informaciją viešosios informacijos rengėjui (jo atstovui), ne vėliau kaip kita darbo diena apie tai praneša jam raštu, nurodydami atsisakymo priežastį.

3. Valstybės pareigūnų atsakomybę už nepagrįstą atsisakymą teikti informaciją arba neteisingos informacijos teikimą nustato įstatymai.

4. Politinės partijos, politinės ir visuomeninės, profsąjungų bei kitos organizacijos savo įstatų nustatyta tvarka teikia žmonėms ir viešosios informacijos rengėjams oficialią informaciją apie jų atstovaujama organizacijų veiklą, išskyrus tai, kas neskelbtina pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

7 straipsnis. Informacijos šaltinio paslaptis

Viešosios informacijos rengėjas, jo savininkas ar žurnalistas neprivalo nurodyti informacijos šaltinio ir be asmens sutikimo neturi teisės nurodyti ją pateikusių asmens vardo, pavardės bei kitų duomenų. Viešosios informacijos rengėjas, jo savininkas ar žurnalistas, pažeidęs šią nuostatą, atsako pagal įstatymus, išskyrus atvejus, kai suteikta informacija buvo neteisinga.

8 straipsnis. Neskelbtina informacija

1. Visuomenės informavimo priemonėse draudžiama:

1) raginti prievarta keisti Lietuvos Respublikos konstitucinę santvarką;

2) kėsintis į Lietuvos Respublikos teritorinį vientisumą;

3) kurstyti karą, tautinę, rasinę, religinę nesantaiką.

2. Neleidžiama platinti žinomai tikrovės neatitinkančios informacijos, šmeižiančios, ižeidžiančios, žeminančios žmogaus garbę ir orumą. Informaciją apie privatų žmogaus gyvenimą galima skelbti tik to žmogaus sutikimu arba tais atvejais, kai informacijos paskelbimas nedaro žalos asmeniui, arba kai informacija padeda atskleisti įstatymų pažeidimus ar nusikaltimus, taip pat kai informacija yra pateikiama nagrinėjant bylą atvirame teismo procese.

3. Valstybės institucijų pareigūnai, valdininkai ar kiti visuomeninėje bei politinėje veikloje dalyvaujantys asmenys taip pat turi teisę į privataus gyvenimo apsaugą, išskyrus atvejus, kai jų privatus gyvenimas gali turėti įtakos visuomenei.

4. Neleidžiama platinti pornografijos.

5. Jeigu nesilaikoma šio straipsnio reikalavimų, kiekvienas Lietuvos Respublikos pilietis, valstybės valdžios ar valdymo institucijos, kitos organizacijos įstatymų nustatyta tvarka turi teisę kreiptis į teismą.

9 straipsnis. Teisė ginti informacijos laisvę

Kiekvienas Lietuvos Respublikos pilietis turi teisę apskusti teismui valdžios ir valdymo institucijų bei kitų organizacijų sprendimus ar teisės aktus, jeigu šie pažeidžia ar siaurina informacijos laisvę.

10 straipsnis. Viešosios informacijos rengėjų atsakomybė už skleidžiamą informaciją

Kiekvieno viešosios informacijos rengėjo savininkas privalo paskirti asmenį (vyriausiąjį redaktorių, redaktorių, laidos vedėją), kuris atsako už visuomenės informavimo priemonės turinį. Viešosios informacijos rengėjas privalo parengti ir patvirtinti vidaus tvarkos taisyklės, jas viešai paskelbti ir jų laikytis. Šiose vidaus tvarkos taisyklėse turi būti reglamentuoti viešosios informacijos rengėjų ir asmenų, besiverčiančių visuomenės informavimo veikla, tarnybinės pareigos bei pavaldumas, tarpusavio santykiai bei skleidžiančiojo informaciją apsauga nuo galimo jo laisvės varžymo.

11 straipsnis. Kalba, kuria teikiama viešoji informacija

1. Viešoji informacija rengiama ir teikiama bei platinama valstybine ar kuria kita kalba remiantis Valstybinės kalbos įstatymo nuostatomis.

2. Viešosios informacijos rengėjai privalo rūpintis kalbos kultūra.

III SKYRIUS

VALSTYBĖS ATSAKOMYBĖ UŽ VISUOMENĖS INFORMAVIMĄ

12 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių, valdžios ir

valdymo institucijų pareigos saugant informacijos laisvę

1. Valstybės ir savivaldybių, valdžios ir valdymo institucijos privalo užtikrinti savo veiklos viešumą kiekvienam Lietuvos Respublikos nuolatiniam gyventojui.

2. Visa mokesčių mokėtojų lėšomis sukuriama oficiali informacija yra nemokama. Valstybės ir savivaldybių, valdžios ir valdymo institucijos gali imti papildomą mokestį tik už paslaugas ir patarnavimus, susijusius su informacijos asmeniui ar viešosios informacijos rengėjui padauginimu ar kitokia asmeniui ar viešosios informacijos rengėjui reikalinga paslauga.

3. Oficialios valstybės ir savivaldybių, valdžios ir valdymo institucijų bei kitų biudžetinių organizacijų informacijos registravimo bei pateikimo žmonėms ar viešosios informacijos rengėjams tvarka, vienoda visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, nustato Vyriausybė. Jei valstybės ir savivaldybės, valdžios ir valdymo institucijų bei biudžetinių organizacijų pareigūnai atsisako pateikti oficialia informacija arba pateikia neteisingą, tokie jų veiksmai užtraukia atsakomybę pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, taip pat jie gali būti apskundžiami teismui.

4. Niekas negali būti verčiamas platinti valstybės ir savivaldybių, valdžios ir valdymo institucijų bei kitų įstaigų informacija, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus.

13 straipsnis. Lietuvos Respublikos piliečių teisė gauti informaciją apie save

Valstybės valdžios ir valdymo institucijos privalo Vyriausybės nustatyta tvarka teikti Lietuvos Respublikos piliečiams šių įstaigų turimą informaciją apie juos. Už šių pareigų nevykdymą oficialūs pareigūnai atsako įstatymų nustatyta tvarka.

14 straipsnis. Valstybės atsakomybė apsaugant piliečių teisę vertinti valstybės institucijų ar pareigūnų darbą

Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai turi teisę viešai kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą. Lietuvos Respublikoje draudžiama persekioti už kritiką. Už šio straipsnio pažeidimą baudžiama įstatymų nustatyta tvarka.

15 straipsnis. Visuomenės informavimo priemonių cenzūros draudimas

Visuomenės informavimo priemonių cenzūra draudžiama. Cenzūra užtraukia atsakomybę įstatymų nustatyta tvarka.

16 straipsnis. Antimonopoliniai principai

1. Valstybė, jos institucijos, valstybės ar ne valstybės įmonės, organizacijos ar asmenys negali turėti viešosios informacijos monopolio nei jos rengimo, nei platinimo srityse.

2. Valstybė sudaro vienodas ekonomines ir technines sąlygas viešosios informacijos rengėjų ir platintojų (išskyrus smurtinio bei erotinio pobūdžio produkcijos gamintojus) lygiateisei konkurencijai. Valstybė prižiūri ir reguliuoja, kad nė vienas Lietuvos Respublikos juridinis ar fizinis asmuo neužimtų monopolinės padėties viešosios informacijos rengėjų ar platintojų arba kurios nors atskiros jų rūšies rinkoje.

3. Monopolinę padėtį visuomenės informavimo rinkoje apibrėžia Konkurencijos įstatymas.

4. Valstybė rūpinasi investicijomis viešosios informacijos rengimo ir platinimo srityje. Investavimo iš užsienio visuomenės informavimo rinkoje tvarką nustato Užsienio kapitalo investicijų Lietuvos Respublikoje įstatymas.

17 straipsnis. Valstybės parama viešosios informacijos rengėjams ir platintojams

Valstybė remia viešosios informacijos rengėjų kultūrinę, šviečiamąją veiklą. Valstybės finansinė parama viešosios informacijos rengėjams yra teikiama tik per Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondą. Į Fondą lėšas iš valstybės biudžeto kasmet skiria Seimas. Valstybės subsidijos ir mokesčių lengvatos teikiamos be išankstinių sąlygų. Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondą įkuria kūrybinių sąjungų, viešosios informacijos rengėjų, teisininkų ir mokslininkų sąjungų atstovų susirinkimas, kurį kviečia Lietuvos periodinės spaudos leidėjų asociacija, Radijo ir televizijos asociacija, Kabelinės televizijos asociacija, Lietuvos žurnalistų sąjunga ir Lietuvos žurnalistų draugija. Kiekviena šių organizacijų deleguoja į susirinkimą po du savo atstovus. Susirinkimas laikomas įvykusi, jei jame dalyvavo ne mažiau kaip du trečdaliai delegatų. Sprendimai priimami paprasta balsų dauguma. Subsidijuojamus viešosios informacijos rengėjus nustato Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo taryba. Taryba pateikia ataskaitą Seimui apie lėšų, gautų iš biudžeto, paskirstymą.

IV SKYRIUS
VIEŠOSIOS INFORMACIJOS RENGĖJŲ TEISĖS,
PAREIGOS IR SAVIVALDA

18 straipsnis. Teisė rinkti ir skelbti informaciją ir jos ribojimai

1. Kiekvienas žmogus turi teisę:

1) rinkti informaciją ir ją skelbti visuomenės informavimo priemonėse;

2) nepasirašyti savo parengto darbo, jeigu jo turinys redakcinio rengimo metu buvo iškreiptas;

3) užsirašinėti, fotografuoti, filmuoti, naudotis garso ir vaizdo technikos priemonėmis, taip pat kitais būdais fiksuoti informaciją;

4) publikacijas ar laidas skelbti savo pavarde, slapyvardžiu ar anonimiškai.

2. Draudžiama:

1) filmuoti, fotografuoti ar daryti garso ir vaizdo įrašus be asmens sutikimo jam priklausančioje valdoje;

2) filmuoti, fotografuoti ar daryti garso ir vaizdo įrašus uždaru renginių metu be to renginio organizatorių, turinčių teisę rengti tokius renginius, sutikimo;

3) filmuoti ir fotografuoti asmenis reklamai visuomenės informavimo priemonėse be jų sutikimo;

4) filmuoti ir fotografuoti asmenis su aiškiais fiziniais trūkumais be šių asmenų sutikimo.

3. Šie draudimai netaikomi, kai fiksuojami nusikalstami veiksmai.

19 straipsnis. Žurnalisto pareigos

Žurnalistas privalo:

1) teikti teisingas, tikslias ir nešališkas žinias;

2) autorizuoti pirmą kartą skelbiamą informaciją, jeigu to pageidauja informaciją pateikęs asmuo;

3) atsisakyti vykdyti viešosios informacijos rengėjo vadovo pavedimą, jeigu pavedimas verstų pažeisti įstatymą ar Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksą;

4) laikytis žurnalistų profesinės etikos, gerbti fizinių ir juridinių asmenų teises.

20 straipsnis. Paskelbtų žinių paneigimas

1. Fiziniai asmenys turi teisę reikalauti paneigti paskelbtas žinias, kurios neatitinka tikrovės ir žemina jų garbę bei orumą. Juridiniai asmenys turi teisę reikalauti paneigti viešosios informacijos rengėjo apie juos paskelbtas neatitinkančias tikrovės žinias.

2. Reikalavime paneigti turi būti tiksliai nurodyta, kokios paskelbtos žinios neatitinka tikrovės, kada ir kur jos buvo paskelbtos, kokie paskelbtų žinių teiginiai žemina asmens garbę ir orumą. Paneigimai, neatitinkantys šios nuostatos reikalavimo, taip pat tais atvejais, kai reikalaujama paneigti paskelbtas žinias ne dėl jų esmės, o tik dėl formos, skelbiami viešosios informacijos rengėjo nuožiūra.

3. Viešosios informacijos rengėjas, gavęs pagrįsta reikalavimą paneigti neatitinkančias tikrovės ar žeminančias garbę ir orumą žinias, privalo paskelbti paneigimą be komentarų, adekvačioje vietoje artimiausiame savo spaudos leidinyje, televizijos ar radijo laidoje. Vėlesnis paneigimas neatleidžia viešosios informacijos rengėjo nuo atsakomybės ir nėra prielaida bausmei sušvelninti.

21 straipsnis. Žalos atlyginimas

1. Viešosios informacijos rengėjas, paskelbęs be asmens sutikimo žinias apie jo privatų gyvenimą, žeminančias jo garbę ir orumą (išskyrus šio įstatymo 8 straipsnyje nustatytus atvejus), taip pat paskelbęs žinomai tikrovės neatitinkančias žinias, žeminančias asmens garbę ir orumą ir jų nepaneigęs, atlygina asmeniui padarytą moralinę žalą įstatymų nustatyta tvarka, tačiau moralinės žalos atlyginimo dydis negali viršyti 10000 litų.

2. Viešosios informacijos rengėjo šio įstatymo nustatyta tvarka paskelbtas paneigimas ir atsiprašymas teikia pagrindą teismui mažinti moralinės žalos atlyginimą arba visiškai nuo jo atleisti.

3. Viešosios informacijos rengėjui, paskelbusiam be asmens sutikimo žinias, žeminančias jo garbę ir orumą (išskyrus šio įstatymo 8 straipsnyje nustatytus atvejus), apie jo privatų gyvenimą, taip pat paskelbusiam žinomai tikrovės neatitinkančias žinias, žeminančias asmens garbę ir orumą, ir jas šio įstatymo nustatyta tvarka paneigusiam bei atsiprašiusiam, teismas gali priteisti atlyginti padarytą moralinę žalą, tačiau šiuo atveju moralinės žalos atlyginimo dydis negali viršyti 1000 litų.

4. Materialinės žalos atlyginimo dydį už paskelbtas tikrovės neatitinkančias žinias, padariusias nuostolių juridiniams ar fiziniams asmenims, nustato teismas.

22 straipsnis. Atleidimas nuo žalos atlyginimo

1. Viešosios informacijos rengėjas neatsako už tikrovės neatitinkančių žinių paskelbimą, jeigu jis nurodė žinių šaltinį, o jos buvo:

1) pateiktos valstybės valdžios institucijų, politinių partijų, politinių ir visuomeninių bei profsajungų organizacijų, fizinių ar juridinių asmenų oficialiuose ar viešai paskelbtuose dokumentuose;

2) viešai pasakytos atviruose posėdžiuose, pasitarimuose, spaudos konferencijose, mitinguose bei kituose renginiuose, o viešosios informacijos rengėjas neiškraipė kalbėjimo esmės ir konkrečių faktų. Šiuo atveju visa atsakomybė tenka renginių organizatoriams ir žinias paskelbusiems asmenims;

3) anksčiau paskelbtos kitose visuomenės informavimo priemonėse, jeigu šios žinios nebuvo paneigtos jas paskelbusiose visuomenės informavimo priemonėse;

4) paskelbtos tiesioginių radijo ar televizijos laidų dalyvių, nepavaldžių viešosios informacijos rengėjui;

5) paskelbtos specialioje rinkimų laidoje, kuria rengė ne pats viešosios informacijos rengėjas;

6) paskelbtos neanoniminiuose reklaminiuose skelbimuose, neanoniminiuose užsakomuosiuose straipsniuose ar laidose;

7) paskelbus nuomonę, komentara, pastabas, susijusias su žinia, pateikta visuomenės informavimo priemonėse.

2. Šiais atvejais atsako tas, kas pirmas paskleidė tikrovės neatitinkančias žinias. Viešosios informacijos rengėjas, paskleidęs tikrovės neatitinkančias žinias ir gavęs paneigimo tekstą, nedelsdamas privalo jį paskelbti savo visuomenės informavimo priemonėje.

23 straipsnis. Žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksas

1. Profesinę etiką visuomenės informavimo srityje reguliuoja žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksas.

2. Žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksą tvirtina žurnalistų organizacijų atstovų susirinkimas, kurį kviečia Lietuvos periodinės spaudos leidėjų asociacija, Lietuvos radijo ir televizijos asociacija, Lietuvos žurnalistų sąjunga, Lietuvos žurnalistų draugija, Lietuvos žurnalistikos centras, Lietuvos radijas ir televizija.

24 straipsnis. Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija

1. Žurnalistų ir leidėjų etikos taisyklių pažeidimus, padarytus informuojant visuomenę, nagrinėja žurnalistų ir leidėjų etikos komisija.

2. Žurnalistų ir leidėjų etikos komisiją sudaro ir jos darbo tvarką nustato žurnalistų organizacijų atstovų susirinkimas. Etikos komisijos nariai skiriami 2 metams.

3. Komisijos darbą organizuoja komisijos pirmininkas, kurį komisija išsirenka iš savo narių 1 metams.

4. Į komisiją dėl žurnalistų ir leidėjų etikos taisyklių pažeidimo gali kreiptis fiziniai ir juridiniai asmenys.

5. Komisija, nagrinėdama žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso pažeidimus, vadovaujasi Lietuvos žurnalistų etikos kodeksu ir Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliucija „Dėl žurnalistinės etikos“.

6. Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos sprendimai dėl profesinės etikos taisyklių pažeidimų turi būti skelbiami leidiniuose, radijo ir televizijos laidose Komisijos nustatyta tvarka.

7. Viešosios informacijos rengėjai, nesutikdami su Komisijos išvadomis, gali kreiptis dėl jų į teismą, tačiau negali nepaskelbti savo leidinyje ar laidose šios komisijos išvadų. Fiziniai ar juridiniai asmenys, nesutikdami su žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos sprendimu, gali kreiptis į teismą ir apskusti jame šios komisijos išvadas per 30 dienų nuo išvadų jiems pateikimo.

8. Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija dirba pagal savo priimtą reglamentą, jos veikla finansuojama iš Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo lėšų.

25 straipsnis. Žurnalistų etikos inspektorius

1. Žurnalistų etikos inspektorius yra valstybės pareigūnas, kurį skiria Seimas žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos teikimu. Žurnalistų etikos inspektorius nagrinėja fizinių asmenų skundus dėl visuomenės informavimo priemonėse pažeistos jų garbės ir orumo, visuomenės informavimo veiklos subjektų profesines pretenzijas.

2. Žurnalistų etikos inspektorius dirba pagal Seimo patvirtintą reglamentą, jo veikla finansuojama iš biudžeto.

3. Gautą skundą žurnalistų etikos inspektorius privalo

išnagrinėti per 30 dienų ir su savo išvada supažindinti pareiškėjus bei viešosios informacijos rengėjus.

4. Pripažinęs, jog pareiškėjo skundas yra pagrįstas, žurnalistų etikos inspektorius kreipiasi į tikrovės neatitinkančias ir asmens garbę ir orumą žeidžiančias žinias išplatinusį viešosios informacijos rengėją, siūlydamas paskelbti paneigimą. Jei tai padaryti atsisakoma, žurnalistų etikos inspektorius skundą perduoda nagrinėti žurnalistų ir leidėjų etikos komisijai ir dalyvauja jos posėdyje.

5. Žurnalistų etikos inspektorius ne rečiau kaip kartą per metus atsiskaito Seimui už savo darbą.

26 straipsnis. Radijo ir televizijos licencijavimas

Lietuvos Respublikoje įregistruotų radijo, televizijos stočių, kabelinės televizijos, radijo veikla, išskyrus Lietuvos nacionalinį radiją ir televiziją, yra licencijuojama. Terminuotas licencijas radijo bei televizijos stotims transliuoti ir retransliuoti programas suteikia Radijo ir televizijos komisija konkursų tvarka. Programos turinio, jos gamybos ir techninius reikalavimus, licencijų skaičių, jų galiojimo trukmę, licencijų mokesčio dydį, kuris pervedamas į Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondą, bei kitas sąlygas nustato Radijo ir televizijos komisija ne mažesne kaip dviejų trečdalių komisijos narių balsu dauguma.

27 straipsnis. Radijo ir televizijos komisijos veikla ir jos sudarymo principai

1. Radijo ir televizijos komisija:

1) skelbia ir vykdo radijo ir televizijos stočių bei kabelinių televizijų, radijų konkursus radijo ir televizijos programų transliavimo ir retransliavimo licencijoms gauti, pratęsia licencijų galiojimo laiką, skelbia ir vykdo valstybinėms įmonėms priklausančių transliavimo įrengimų nuomos konkursus radijo ir televizijos programoms transliuoti ir retransliuoti, tvirtina konkursų sąlygas, priima sprendimus dėl konkursų rezultatų. Pirmenybė teikiama stotims, išipareigojančioms rengti originalios kūrybos kultūrinio, informacinio, šviečiamojo pobūdžio laidas arba tas programas, kurių numatomoje priėmimo zonoje dar netransliuoja kitos stotys;

2) kontroliuoja, kaip laikomasi konkursams pateiktų išipareigojimų dėl programų struktūros ir turinio bei kitų konkursų reikalavimų, o atradusi pažeidimų, kreipiasi į valstybės institucijas arba teikia ieškinius teisme dėl pažeidimų pašalinimo, radijo ir televizijos stočių veiklos sustabdymo ar nutraukimo;

3) teikia paraiškas Ryšių ir informatikos ministerijai dėl radijo dažnių koordinavimo kiekvienai naujai radijo ir televizijos stočiai projektuoti ir dažnių skyrimo licencijuotoms radijo ir televizijos stotims;

4) tvirtina Radijo ir televizijos komisijos nuostatus ir biudžetą, taip pat skiria administracijos vadovą;

5) kaupia informaciją apie radijo ir televizijos stotis, analizuoja jų veiklą, rengia metodinę informacinę medžiagą.

2. Į Radijo ir televizijos komisiją 3 narius skiria Seimas, po 1 narį - Lietuvos žurnalistų sąjunga, Lietuvos žurnalistų draugija, Lietuvos kompozitorių sąjunga, Lietuvos rašytojų sąjunga, Lietuvos periodinės spaudos leidėjų asociacija, Lietuvos dailininkų sąjunga, Lietuvos kinematografininkų sąjunga, Lietuvos teatro sąjunga. Kiekvienas Radijo ir televizijos komisijos narys skiriamas 3 metams. Jeigu komisijos narys dėl kokių nors priežasčių negali dalyvauti komisijos darbe arba nelanko jos posėdžių daugiau kaip 3 mėnesius, jį paskyrusi institucija turi pakeisti kitu.

3. Politinių partijų nariai, išrinkti į Radijo ir televizijos komisiją, sustabdo savo narystę partijoje iki savo kadencijos komisijoje pabaigos.

4. Radijo ir televizijos komisija iš savo narių išrenka komisijos pirmininką, jis perrenkamas kiekvienais metais. Komisija dirba pagal savo patvirtintą reglamentą. Komisijos narys negali būti jos pirmininku daugiau nei vieną kadenciją iš eilės. Radijo ir televizijos komisijos administracijos vadovu negali būti Radijo ir televizijos komisijos narys.

5. Radijo ir televizijos komisijos posėdžius šaukia komisijos pirmininkas savo sumanymu arba vieno trečdaliu komisijos narių teikimu, bet ne rečiau kaip kartą per mėnesį. Informacija apie numatomus posėdžius bei jų darbotvarkę skelbiama spaudoje ne vėliau kaip prieš 10 dienų iki posėdžio.

6. Radijo ir televizijos komisijos posėdžiai yra vieši. Posėdžiai laikomi įvyksiais, jei juose dalyvauja ne mažiau kaip pusė komisijos narių. Sprendimai priimami daugiau kaip pusės posėdyje dalyvaujančių komisijos narių balsu. Sprendimai dėl licencijų išdavimo, radijo dažnių skyrimo bei konkursų priimami daugiau kaip dviejų trečdalių visų komisijos narių

balsų dauguma.

7. Radijo ir televizijos komisijos sprendimai skelbiami viešai ir įsigalioja kita dieną po jų paskelbimo. Radijo ir televizijos komisijos sprendimai informacijos visuomenei rengėjams ir platintojams yra privalomi. Visi Radijo ir televizijos komisijos sprendimai gali būti apskusti teisme per 30 dienų nuo jų įsigaliojimo dienos.

8. Radijo ir televizijos komisija turi juridinio asmens teises.

9. Radijo ir televizijos komisija yra atskaitinga Seimui.

28 straipsnis. Radijo ir televizijos komisijos veiklos finansavimas

Radijo ir televizijos komisijos veiklai finansuoti radijo ir televizijos, kabelinės televizijos, radijo stočių savininkai kas mėnesį privalo pervesti į Radijo ir televizijos komisijos sąskaitą sumą, kurią nustato komisija, tačiau ši suma negali viršyti 1 procento įplaukų, gautų iš radijo ir televizijos stoties komercinės veiklos. Iš radijo ir televizijos stočių savininkų, nepervedusių lėšų į Radijo ir televizijos komisijos sąskaitą daugiau kaip 3 mėnesius, lėšos išieškomos per teisma.

29 straipsnis. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija

1. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija - valstybei nuosavybės teise priklausanti viešoji ne pelno institucija, veikianti pagal Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymą.

2. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija finansuojama iš valstybės biudžeto asignavimų, abonentinio mokesčio, pajamų, gautų už radijo ir televizijos laidų pardavimą, leidybą, rėmimo, labdaros lėšų ir komercinių pajamų. Pajamų gavimo tvarką reglamentuoja Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymas. Didėjant Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įplaukoms iš abonentinio mokesčio, atitinkamai mažinamas Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos finansavimas iš valstybės biudžeto. Abonentinio mokesčio įvedimas ir su tuo susijusių valstybės asignavimų mažinimas nustatomas įstatymo. Reklamos laikas Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos programose mažinamas nuosekliai Seimo nustatyta tvarka.

3. Aukščiausiasis Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos valdymo organas yra taryba, sudaroma 3 metams iš 13 asmenų. 3 narius skiria Respublikos Prezidentas, 4 - Seimas, 6 nariai skiriami burtų keliu po 1 iš Lietuvos periodinės spaudos leidėjų asociacijos, Lietuvos žurnalistų sąjungos, Lietuvos žurnalistų draugijos, Lietuvos rašytojų sąjungos, Lietuvos kinematografininkų sąjungos, Lietuvos teatro sąjungos, Lietuvos kompozitorių sąjungos, Lietuvos dailininkų sąjungos, Lietuvos architektų sąjungos. Po 3 metų 6 parinktų organizacijų atstovai burtų keliu pakeičiami 3 organizacijų, kurių nebuvo taryboje pirmosios kadencijos metu, atstovais.

4. Politinių partijų nariai, paskirti į tarybą, turi sustabdyti savo narystę partijoje iki savo kadencijos taryboje pabaigos.

5. Taryba tvirtina Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos programų mastus ir struktūrą, konkurso būdu skiria ir atleidžia generalinį direktorių, taip pat tvirtina jo pavaduotojus.

V SKYRIUS VIEŠOSIOS INFORMACIJOS PLATINIMO TVARKA IR JOS RENGĖJŲ REGISTRAVIMAS

30 straipsnis. Viešosios informacijos rengėjų ir platintojų savininkai

1. Viešosios informacijos rengėjo arba platintojo savininkas gali būti tik Lietuvos Respublikos pilietis ar Lietuvos Respublikoje registruotas juridinis asmuo.

2. Respublikos Prezidentas, Seimo, Vyriausybės nariai, valstybės institucijų vadovai privalo paskelbti spaudoje apie viešosios informacijos rengėjus ar platintojus, kurių savininkas, bendraturtis ar akcininkas jis yra.

3. Viešosios informacijos rengėju arba platintoju negali būti asmuo, kuriam teismo nuosprendžiu tai uždrausta.

4. Viešosios informacijos rengėjo ar platintojo savininkas gali bet kada nutraukti ar reorganizuoti savo veiklą arba perleisti rengėją ar platintoją kitam Lietuvos Respublikos piliečiui ar juridiniam asmeniui.

5. Radijo ar televizijos stoties savininku negali būti politinė partija ar politinė organizacija.

6. Valstybė (išskyrus mokslo ir mokymo įstaigas),

savivaldybės, bankai negali būti viešosios informacijos rengėjo savininkais, jeigu įstatymų nenustatyta kitaip. Valstybė (išskyrus mokslo ir mokymo įstaigas), savivaldybės, bankai negali turėti viešosios informacijos rengėjų akcijų, jeigu įstatymų nenustatyta kitaip.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-1507, 96.08.22, Žin., 1996, Nr.82-1971 (96.08.30)

31 straipsnis. Viešosios informacijos rengėjų registravimas

1. Viešosios informacijos rengėjai ir platintojai registruojami Lietuvos Respublikos įmonių rejestre įstatymų nustatyta tvarka be išankstinio kokio nors valstybės valdžios ar valdymo institucijos leidimo.

2. Periodinių leidinių pavadinimai gali būti registruojami kaip prekių ženklai Prekių ir paslaugų ženklų įstatymo nustatyta tvarka.

32 straipsnis. Informacijos platinimas ir jos ribojimas

1. Informaciją visuomenei platina pats viešosios informacijos rengėjas arba kitas fizinis ar juridinis asmuo pagal sutartį su viešosios informacijos rengėju arba jo leidimu.

2. Užsienyje parengtas visuomenės informavimo priemonės leidžiama platinti, jeigu jų turinys neprieštarauja šio įstatymo 8 straipsniui.

3. Kiekviename leidinyje turi būti nurodyti Valstybinio standarto nustatyti leidybiniai duomenys ir tarptautinis standartinis dokumento numeris (ISBN, ISSN, ISMN).

4. Vyriausybė, saugodama visuomenės informavimo laisvę ir visuomenės interesus, nustato periodinių leidinių (privalomų egzempliorių), kuriuos viešosios informacijos rengėjai privalo nemokamai siūsti bibliotekoms, skaičių.

5. Erotinio ir smurtinio pobūdžio spaudos leidinių, kino ir videofilmų, radijo ir televizijos programų platinimo tvarka nustato Vyriausybė. Spaudos leidinių, kino ir videofilmų, radijo ir televizijos programų priskyrimą pornografinio, erotinio ir smurtinio pobūdžio visuomenės informavimo priemonių kategorijai nustato Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija dalyvaujant Kultūros, Sveikatos apsaugos ir Teisingumo ministerijų ekspertams.

33 straipsnis. Veiklos nutraukimas arba sustabdymas

1. Viešosios informacijos rengėjo arba platintojo veikla gali nutraukti arba sustabdyti viešosios informacijos rengėjo ar platintojo savininkas savo iniciatyva arba teismas, jeigu viešosios informacijos rengėjas ar platintojas pažeidžia šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktų reikalavimus.

2. Konkretų viešosios informacijos rengėjo veiklos sustabdymo laiką nustato teismas. Šis laikas negali būti ilgesnis kaip 30 dienų, o žurnalams - 3 mėnesiai.

3. Viešosios informacijos rengėjo veikla nutraukiama tuo atveju, jeigu per metus teismas jau buvo sustabdęs jo veikla ne mažiau kaip tris kartus.

34 straipsnis. Paskelbtos informacijos saugojimas

Viešosios informacijos rengėjas privalo saugoti išspausdinto leidinio egzempliorių 1 metus, o garso ir vaizdo produkcija - 3 mėnesius nuo tos dienos, kai informacija buvo išplatinta.

35 straipsnis. Akreditavimas

1. Viešosios informacijos rengėjas turi teisę šalių susitarimu akredituoti savo žurnalistus prie valstybės institucijų, politinių partijų, politinių ir visuomeninių organizacijų, taip pat kitų institucijų.

2. Žurnalistas dalyvauja jį akreditavusios organizacijos posėdžiuose, kituose renginiuose, aprūpinamas stenogramomis, protokolais ir kitais dokumentais ar jų nuorašais tarpusavio susitarimu numatytais sąlygomis.

3. Kitų valstybių žurnalistai, akredituoti Užsienio reikalų ministerijoje, įgyja vienodas su Lietuvos žurnalistais teises rinkti ir skelbti informacija.

36 straipsnis. Kabelinė televizija ir kabelinis radijas

1. Kabelinė televizija, kabelinis radijas privalo retransliuoti visas Lietuvos Respublikos televizijos, radijo stočių programas, kurių patikimo priėmimo zonoje yra kabelinės televizijos, radijo tinklo priėmimo stotys.

2. Kabelinės televizijos, radijo stotys retransliuoja kitų televizijos, radijo stočių programas pagal sutartis su stotimis, kurių programas retransliuoja.

3. Kabelinės televizijos, radijo stotys savo originalias

laidas gali įterpti į retransliuojamų televizijos, radijo stočių programas ar kitaip keisti retransliuojamą programą tik pagal sutartis su retransliuojamų televizijos, radijo programų rengėjais.

37 straipsnis. Transliavimo kokybė

1. Radijo dažnių aparatūros, skirtos radijo ar televizijos laidoms transliuoti eteriu ar kabelinėmis priemonėmis, kokybės priežiūra atliekama Vyriausybės nustatyta tvarka.

2. Radijo ir televizijos programų transliavimo įmonės turi garantuoti transliavimo kokybę pagal Lietuvos Respublikos standartus.

3. Radijo, televizijos stoties programoje ne rečiau kaip kartą per valandą turi būti skelbiamas šios stoties arba retransliuojamos programos pavadinimas. Jeigu radijo, televizijos stoties programa yra trumpesnė nei 1 valanda, programos pavadinimas turi būti skelbiamas programos pabaigoje.

38 straipsnis. Reklama ir rėmimas

1. Reklamos skelbimo tvarką visuomenės informavimo priemonėse nustato Lietuvos Respublikos įstatymai.

2. Jeigu laida ar laidų serija yra visiškai ar iš dalies remiama, tai turi būti paskelbta laidos pradžioje arba pabaigoje. Šis skelbimas negali skatinti parduoti, pirkti, nuomoti ar siūlyti paslaugas, daryti reklaminio pobūdžio atsiliepimus.

3. Rėmėjas negali daryti įtakos skelbiamos informacijos turiniui.

39 straipsnis. Viešosios informacijos rengėjų savininkų ir bendraturčių pajamų deklaravimas ir ryšių su ūkiniais subjektais bei valdžios ir valdymo institucijomis viešumas

Viešosios informacijos rengėjų savininkai ir bendraturčiai deklaruoja savo pajamas ir turta įstatymų nustatyta tvarka. Viešosios informacijos rengėjų savininkai ir bendraturčiai viešai skelbia apie savo ekonominius ir finansinius ryšius su ūkiniais subjektais, finansų kredito astagomis, komerciniais bankais, apie savo giminystės ryšius su valstybės institucijų pareigūnais, žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos nustatyta tvarka.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS